

ATA-ANALAR HÁM BALALAR ARASINDAĞI MÚNASEBETLERDÍN QÁSIYETLERI

Jumanazarova Gu'ljayna Asqar qizi

Berdaq atindağı Qaraqalpaq mámleketlik universitetinin' Pedagogika Psixologiya kafedrası
Ámeliy psixologiya qániygeliginiń studenti.

Mambetyarova Venera Reyimbayevna

Ilimiy basshi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13957197>

Annotatsiya. Bul ilimiy jumıs ata-analar hám balalar arasındağı qatnaslardıń psixologiyalıq qásiyetlerin úyreniwge arnalǵan. Izertlew aktual máselelerden biri bolǵan shańaraq aǵzaları arasındağı qatnaslardı tereń analiz etiwge baǵdarlangan. Izertlew maqseti ata-analar hám balalar arasındağı qatnaslar dúzilisin hám olardı rawajlandırıwdıń faktorların anıqlawdan ibarat. Izertlewde psixodiagnostika, gúzetiw, anketalastırıw hám sáwbet sıyaqlı empirik usıllar qollanıldı. Izertlew nátiyjeleri ata-analar hám balalar arasındağı qatnaslardıń quramı, qalıplesiw qásiyetleri hám dinamikasın kórsetip beredi.

Tayanış sózler: shańaraq, ata-ana, bala, qatnaslar, psixologiyalıq ayırıqshalıqlar, faktorlar, dinamika.

FEATURES OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTS AND CHILDREN

Abstract. This scientific work is devoted to the study of the psychological characteristics of the relationship between parents and children. The study is aimed at a deep analysis of the problem of relationships between family members. The purpose of the study is to determine the structure of the relationship between parents and children and the factors that influence their development. The study used empirical methods such as psychodiagnostics, observation, questionnaires and interviews. The results of the study highlight the composition, features of formation and dynamics of the relationship between parents and children.

Keywords: family, parents, child, relationships, psychological characteristics, factors, dynamics.

ОСОБЕННОСТИ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ МЕЖДУ РОДИТЕЛЯМИ И ДЕТЬМИ

Аннотация. Данная научная работа посвящена исследованию психологических особенностей взаимоотношений между родителями и детьми. Исследование направлено на глубокий анализ проблемы взаимоотношений между членами семьи. Цель исследования - определить структуру взаимоотношений между родителями и детьми и факторы, влияющие на их развитие. В исследовании использовались эмпирические методы, такие как психодиагностика, наблюдение, анкетирование и интервью. Результаты исследования освещают состав, особенности формирования и динамику взаимоотношений между родителями и детьми.

Ключевые слова: семья, родители, ребенок, отношения, психологические особенности, факторы, динамика.

Mashqalanin aktualligi ham uyrenilgenlik darejesi. Sha'araq agzalarl arastadgi qatnaslar zamanagoy jamiyette aktual maselerden biri esaplanadi. Ata-analar ham perzentleri arastadgi qatnaslar turaqli sha'araq duziwdin tiykargi faktori retinde tan alinadi.

Bul qatnaslardin qasiyetleri, olardi qaliplestiriwge tasir etiwshi faktorlar ham dinamikasini uyreniw sha'araq psixologiyasi paniniin zarurli bagdarlarinan biri esaplanadi.

Tema boyinsha koplegen izertlewler alip barilgan bolsada, ata-analar ham balalar arastadgi qatnaslardin ayirim psixologiyaliq tarepleri jetkilikli dorejede uyrenilmegen. Atap aytqanda, olar arastadgi oz-ara tasirdin qasiyetleri, qatnaslar strukturaliq duzilisi ham rawajlaniv faktorlari jetkiliklishe aship berilmegen.

Izertlew maqseti ham wazıypaları. Bul ilimiy jumis maqseti ata-analar ham balalar arastadgi qatnaslardin psixologiyaliq qasiyetlerin, olardi qaliplestiriwshi faktorlardi ham qatnaslar dinamikasini anıqlawga qaratilgan.

Izertlew wazıypaları:

1. Ata-analar ham balalar arastadgi qatnaslardin psixologiyaliq duzilisin ham strukturaliq komponentlerin uyreniw.

2. Ata-analar ham balalar arastadgi qatnaslardi qaliplestiriwshi tiykargi faktorlardi anıqlaw.

3. Ata-analar ham balalar arastadgi qatnaslardin rawajlaniv dinamikasini uyreniw.

Izertlew metodlari. Izertlew empirik ham teoriyalıq usıllar kompleksinen paydalanilgan halda amelge asirildi. Psixodiagnostika, guzetiw, anketalastırıw ham sawbet metodlari qollanildi.

Analiz ham sintez, salıstırıw, ulıwmalastırıw, statistikalıq usıllar da izertlew processinde qollanildi.

Izertlew natıyjeleri

Ata-analar ham balalar arastadgi qatnaslardin psixologiyaliq qasiyetleri. Ata-analar ham balalar arastadgi qatnaslarda toمندegi tiykargi komponentler ajıratıp kórsetildi: emosional, kognitiv, minez-qulıq ham motivatsion. Bul komponentler oz-ara bekkem baylanisli halda ameldegi bolıp, qatnaslardin psixologiyaliq duzilisin belgileydi.

Qatnaslar duzilisi ham olardi qaliplestiriwdin faktorlari. Ata-analar ham balalar arastadgi qatnaslardi qaliplestiriwshi tiykargi faktorlar toمندegiler:

1) biologiyaliq faktorlar (jas, jinis, temperament, genetikalıq ayırıqshalıqlar);

2) sha'araqqa tiyisli-social faktorlar (sha'araq quramı, ata-analardin talim ham madeniy darejesi, materiallıq jagdaylar);

3) psixologiyaliq faktorlar (ata-analardin jeke qasiyetleri, qarawları, qızıgıwshılıqları, bilim ham konlikpeleri);

4) mektep ham jamiyet faktorlari (talim-tarbiya makemeleri, qatarlaslar, madeniy-ruwxıy ortalıq).

Ata-analar ham balalar arastadgi qatnaslar dinamikasi. Ata-analar ham balalar arastadgi qatnaslar uzliksiz rawajlanıp baratuğın process retinde kórinetuğın boladı. Daslepki jastan ospirimlerge otıw dawirige shekem qatnaslar strukturalıq komponentlerinde sezilerli ozgerisler baqlanadı.

Qatnaslarning emosional ham kognitiv komponentlari ravanlanib, ular tiykarinda minez-quliq ham motivatsion komponentler ravanlanib baradi. Usuning menen birge, qatnaslarning ameldegi dorejesi ham xarakteri ata-analar ham de balalar tarepinen oz-ara qayta qalipleseadi.

Izertlew natijeleri ata-analar ham balalar arasindagi qatnaslarning psixologiyaliq duzilisin, olardi qaliplestirish tiykaragi faktorlardi ham dinamikasin aniqlawga mumkinshilik berdi.

Alingan juwmaqlar shanaraq psixologiyasi, tarbiya teoriyasi ham ameliyatinda qollanilwı kerek.

REFERENCES

1. Vasila Karimova "Psixologiya ", Tashkent, 2000.
2. Foziev E. "Ulwma psixologiya " 1-kitap, Tashkent, 2004
3. Foziev E. «Ulwma psixologiya», 2 -kitap, Tashkent, 2004.
4. M. G. Davletshin. Zamanagoy mektep oqitwshi psixologiyasi. T., 1997.
5. M. G. Davletshin. «Ulwma psixologiya», Tashkent, 2002.